

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 103.

V sabota 27. Grudna.

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blažniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četert leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

20. decembra 1851 je bil v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju LXXI. del običnega državnega zakonika in vladnega lista, in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 251. Ukaz ministerstva pravosodja od 2. oktobra 1851, po katerim se po najvišjem sklepu določenega delavnega okroga c. k. denarstvenih vradnij sklence, da zanaprej za zagovarjanje zakonske zveze, pri razposih v veljavi ali ločenju zakona, kakor tudi v premerleju, ako se kdo zavolj možitve ali ženitbe za mertvega naznani, nima denarstvena vradnija razsoditi po pričah, ampak poklicati se ima umen in pravičen mož.

Št. 252. Razpis ministerstva denarstva od 2. decembra 1851, s katerim se ravnanje 1. decembra 1851 pod redno št. 357 srečkanih moravsko-stanovskih 4 percentnih državnih obligacij naznani.

Št. 253. Ukaz ministerstva notrajnih oprav od 4. decembra zadevajoč opolnomočenje oklicanje pri ženitvah in možitvah opustiti, ako se poterdí bližnja smertna nevarnost.

Št. 254. Razglas ministerstva za pravosodje od 6. decembra 1851, s katerim naznani od višjega in kasacionalnega sodništva sklenjeno razjasnenje o vprašanju, kdaj da se zamore še dalje pritožiti po obstoječih začasnih postavnih odločbah o enakih razsodbah sodništev na Ogerskem, Horvaškem in Slavonskem, v serbski vojvodini in temeskem Banatu in na Sedmograškem, potem v katerih primerlejih se zamore za ničnost sodbe prositi, in kako se je v tem ravnati, kar se vsim sodništvom naznani.

Dunaj 19. decembra 1851.

Od c. k. vredništva običnega državniga zakonika in vladniga lista.

17. decembra 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju doklada LXIV. delu običnega državnega zakonika in vladnega lista, vendar za zdaj v edino-nemškem izdanju izdana in razposlana.

Zapopade pod

Št. 244. Občno avstrijsko mitno tarifo za vvaževanje, izvaževanje in prevaževanje.

Tudi danes 17. decembra 1851 bo za edino-nemško izdanje običnega državnega zakonika in vladnega lista pregled zapopade mesca novembra 1851 izdanih delov zakonika izdan in razposlan.

Od delov običnega državnega zakonika in vladnega lista od leta 1851, ki do zdaj še niso bili v romansko-nemškem dvojnem izdanju izdani in razposlani, so sledeči prišlo na svitlo ter so bili razposlani:

13. decembra 1851 XXVII. del
Zapopade pod

Št. 86. Cesarski patent od 11. aprila 1851, s katerim se zapovedo za Tirolsko in Vorarlberško kronovino vodila glede odrajtovanja odškodnine isting za vse prejemšine, ki so po zemljišni odvezi za dvignjene ali odškodovavne spoznane, kakor tudi način, kako mora zaveznik istingo izplačati.

Št. 87. Cesarski patent od 11. aprila 1851, po katerem se za Tirolsko in Vorarlberško ravnanje gospok glede odškodovanja isting za tiste prejemšine vredi, ki se imajo po zemljišni odvezi dvignuti ali pa odškodovati.

Št. 88. Cesarski patent od 11. aprila 1851, veljaven za Avstrijsko pod in nad Anizo, za Solnograško, Tirolsko, Česko, Moravsko, Silesko, Štajarsko, Koroško, Krajnsko, Istrijsko, potem za Gorico in Gradiško, po katerem se zapove za vladno leto 1852 pobrati 5 percentni dotatek k vsim direktnim davkom, da se potrebni deželni pripomočki za izpeljavo zemljišne odveze skupej spravijo.

29. novembra 1851 XI. del.

Zapopade pod

Št. 132. Raspis ministerstva kupčije od 1. februarja 1851, zadevajoč dvignjenje frankiranja pisem med Avstrijo in poljskem kraljestvom.

Št. 133. Raspis ministra kupčije od 3. februarja 1851, zadevajoč prostost poštnine središnega vrada za ogledovanje svobodnega brodarenja na Padu.

Št. 134. Ukaz ministerstva uka in bogočastja od 29. aprila 1851, zadevajoč semestralna spraševanja privatnih učencov na gimnaziju.

Št. 135. Raspis ministerstva kupčije od 10. maja 1851, s katerim se razglasi, da se ima po najvišji odločbi od 19. aprila 1851 kilensko bandero v avstrijskih pristaniščih za poprijaznjeno imeti.

Št. 136. Raspis ministerstva kupčije od 17. maja 1851, glede naprave opravnih vodstev na c. k. državnih železnicah in sicer v Pragi, Peštu in Gradcu.

Št. 137. Cesarski ukaz od 19. maja 1851, glede rabe §. 34 nove sodniške vstave od 14. junija 1849.

Št. 138. Cesarske ukaz od 19. maja 1851, s katerim se dvigne obstoječa postavna naredba, da je sodnik, ki je s stranko ali nje zastopnikom v pogodbenih razmerah najema ali dražbe, izjet izpeljave sodniškega opravila v državljanskih pravnih zadevah te stranke.

Št. 139. Cesarski ukaz od 20. maja 1851, glede ravnanja pri odločbi začasne kazni za tiste hudodelnike, katerim se kazen odpusti, katero so jim porotne sodbe naložile.

Št. 140. Raspis ministerstva notrajnih oprav od 22. maja 1851, po katerem se vojaškim odstopnikom, ki stopijo v c. k. deželno žandarmerijo prva vložitev iz svojega (št. 68. organske postave za žandarmerijo; državni zakonik št. XII.) odpusti.

Št. 141. Cesarski ukaz od 23. maja 1851 po katerem se ravnanje na predloge posebnega polajsanja po porotnih sodbah spoznanih kaznen vredi.

Št. 142. Razpis ministerstva notrajnih oprav, vojaštva in denarstva od 25. maja 1851, glede vredenja občin v tri odločene razrede po §. 28. najvišjega poterjenega predpisa o vkvaritovanju vojakov od 15. maja t. l. za podeljenje izbe za častnika na potih.

Št. 143. Raspis ministerstev notrajnih oprav, vojaštva in denarstva od 25. maja 1851 za začasno preskerbovanje vojakov na potih.

Od delov običnega državnega zakonika in vladnega lista od leta 1850, ki dozdej še ni so v vsih dvojnih izdanih izdani in razposlani bili, so prišli sledeči na svitlo te so razposlani bili in sicer:

29. novembra 1850 XXII. del v madjarsko-nemškem in CXXVIII. del v poljsko-, rusinsko-, serbsko- in horvaško-nemškem dvojnem izdanju.

S CXXVIII. delom je tedaj tudi horvaško-nemško dvojno izdanje običnega državnega zakonika in vladnega lista od leta 1850 doverčeno.

3. decembra 1851 LXXXIII. del v madjarsko-nemškem dvojnem izdanju.

6. decembra 1851 XCII. del in XCVII. del v madjarsko-nemškem in XCIX. del in C. del v rusinsko-nemškem dvojnem izdanju.

10. decembra 1851 LXXIX. del v madjarsko-nemškem dvojnem izdanju.

13. decembra 1851 XLVIII. del v rusinsko-nemškem dvojnem izdanju.

Danes 17. decembra 1851 bo XXXIX. del tečaja 1850 običnega državnega zakonika in vladnega lista v rusinsko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Poslednjič se glede na oznanilo v „Wiener Zeitung“ 6. oktobra t. l. št. 256 naznani, da se bo jutro 18. decembra 1851 tečaj 1838 nabire pravosodnih postav izdal in vradnijam poslal.

Dunaj 17. decembra 1851.

Od c. k. vredništva običnega državniga zakonika in vladniga lista.

23. decembra 1851 je bil LXV. del, III. tečaja deželniga zakonika in vladniga lista izdan in razposlan; ki zapopade:

Spisek od c. k. kupčijskega ministerstva 4. Novembra 1851 podeljenih izklenivnih pooblastnjenj. — Raspis c. k. kupčijskega ministerstva 11. Novembra 1851. Vgasnjenje Pavl Pinelove privilegie. — Spisek od c. k. kupčijskega ministerstva 11. Novembra 1851 podeljenih izklenivnih privilegij. — Raspis c. k. kupčijskega ministerstva 17. Novembra 1851. Prenešenje privilegie. — Raspis c. k. kupčijskega ministerstva 18. Novembra 1851. Podaljšanje privilegie. — Raspis c. k. kupčijskega ministerstva 19. Novembra 1851. Prenešenje privilegie. — Raspis c. k. kupčijskega ministerstva 20. Novembra 1851. Preneše-

nje privilegije. — Okoljni ukaz c. k. štaj. ilirsk. dnarstvinega dežel. vodstva 18. Novembra 1851. Prostost davšine poverjenih prepisov oddatvinih recepsov poslatev po vožnji pošti. — Deržavna pogodba med Avstrio in Modeno 4. Junija 1851, zastran naprave in vzajemnega zedinjenja telegrafskih potez. — Deržavna pogodba med Avstrio in Parmo 15. Septembra 1851, zastran naprave in vzajemnega zedinjenja telegrafskih potez. — Razpis dnarstvinega ministerstva 14. Novembra 1851, s katerim se popravi natisni pogrešek v obrazcu v ukazu 16. Novembra 1850 št. 448 derž. zakonika. — Razpis c. k. kupčjskega ministerstva 21. Novembra 1851, s katerim se razglasi, da se bode vožnja po poprejšni Krakovski gornosilezki privatni železni cesti od 1. Januarja 1852 naprej v deržavno oskerbovanje prevzela, ti cesti ime „c. k. izhodna deržavna železna cesta“ dalo, in z nje vodbo začasno c. k. vozno vodstvo v Krakovu odločilo.

Nevradni del.

Dohtar Skaza, ali pravdar Sebigrabič.

(Iz Novic leta 1847.)

(Konec.)

Pa to še ni dosti; zdaj pride mož pijan iz oštarije, začne ženo pretepati, daviti, in po tleh valjati; k sreči se mu zmuzne in v drugo hišo uide, sicer bi jo na mara ubil. Dedec v svoj togoti gre zopet v oštarijo, ženo z otroci še mora od doma spraviti, in per sosedu pretpati, de je ne zadavi, ko ponoči domu kakor svinja perrogovili. Tega ne stori enkrat, ampak večkrat; ne eden, ampak jih je veliko; ne v enim samim kraji, ampak se najdejo povsod. Vse to je res, pa brezvestniga kerčmarja nič ne peče; temuč njega nekaj drugi ga šiplje: Bil je že nekolikrat kaznjen, ko je čez uro točil, in zdej se dela, de bi mu prepovedali točiti. Kje je pomoč? kako se lagati, kaniti in viti, de bi se še otel? Vsi taki in enaki nepoštenoviči zalezajo k nepoštenoviču Pravdarju ali dohtar Skazatu se z njim posvetovat, kako bi gosposko nalagali in ljudi zvjali in derli. Tako se tak snedež preživi z žuli kmeta, in pa z goljufo kmetiških goljufov, zapeljuje serca, postave prejeda, in gosposko zaničuje. Tacih pravdar Skazov se ne manjka; ne sme se reči, de je per vsih tolika hudobija, kakor je tukej popisana; per nekterih je tudi nekoliko neumnost in nevednost kriva; pa ravno zato toliko veči strahovanje zaslužijo, ki se s tacimi rečmi pečajo, ki jih ne umejo, in tako ljudi zapeljujejo. Še veliko hujši pa je za tiste, ki krivico prav očitno spoznajo in vedama in s prederznim sercam pravice podkopujejo, de le per tem človeško kri pijejo. Zoper te merčese so sicer postave, pa kaj, ko zapeljani tacih motapirjev, ki po mračnih kotih svojo mojstrijo tirajo, nočejo na znanje dati, de bi se jim na peto stopilo, in njih zelo zderlo, s katerim strup razlijajo.

Ljubi kmetje! kedar mislite, de se vam kakošna krivica godi; nikar po kotih tacih goljufov ne išite; ampak oglasite se za pomoč in svet per gosposki ali per možeh, ki so v ta namen postavljeni, de vaše pravice ohranijo, te skerbe za varnost vašiga življenja in premoženja. To verjemite: Kakor brez duhovne gosposke ne morete svojih duš zveličati; tako brez deželnske gosposke vam ni moč premoženja ohraniti, sebe in svojih preskerbeti. Sej vitide, de se per dobrih postavah in zraven bistre skerbnosti gosposke vam vender hudobni ljudje večkrat nadlegovajo; kaj bi se le brez tega bilo? Deželnski gosposki se mora čast skazovati — ne le v zunanjim, am-

pak tudi v sercu se mora spoštovati. Na to pa, vi kmetje! vse premalo porajtate. Sveto pismo povsod resnico govori, tega nihče ne dvomi; ali mislite tedaj, de se samo v tistim laže, ko nam spoštovanje in pokoršino do gosposke zapoveduje? Poslušajte, in nikar ne pozabite, kakor govori večna resnica po sv. Pavlu: „Ni oblasti, de bi ne bila od Boga; ktere pa so, so od Boga postavljene. Kdor se tedaj oblasti vstavlja, se božji napravi vstavlja. Kteri pa se vstavlja, si sami sebi pogubljenje nakopljejo.“ (Rimlj. 13, 1. dalj.) In v bukvah Modrosti je pisano posposki: „Od Gospoda vam je oblast dana, in moč od Najvikšiga; On bo vaše dela sodil, in vaše misli preiskal.“ (6, 4.) Iz tega tudi vidimo, de se na gosposko svesto zanesti smemo, ker mora ona po božji in cesarski zapovedi po pravici z nami delati, zakaj pred Bogam in pred cesarjem tudi ona od vsiga svojiga djajnja odgovor daje. To je kraljestvo božje na zemlji, de keršanska ljubezen veže naj vikšiga z naj manjšim, kakor ste od ljubezni do bližnjiga že veliko lepiga v Novicah brali. Ne poslušajte butastih samoglavcov, ki se svojim predpostavljenim, tačas ko so per njih, hinavsko perlizujejo, kedar pa so od njih, jih opravljajo, in vaš podpihujejo in k vsakeršnim zdražbam in sovražtvu šuntajo. Podložin mora vsak človek biti; kjer je podložnost iz ljubezni, ondi je kraljestvo božje; kjer pa je podložnost le persiljena, hinavska, le zunanja, tedaj brez ljubezni, ondi je kraljestvo satana. Pravdar Skazi si perzadevajo kraljestvo satana na zemlji razširiti, ker morijo ljubezen do bližnjiga, lepo zveze, ki veže človeške serca med seboj, in vse skupej z Bogam. Torej bo naš bolj prav, de se ne menimo s pravdar Skazi; potem bodo sami šli rakam živžgat.

Podkorenčan.

Pogled na „mirno goro“.

Nad Černomljem na strani zapadneje se vzdiguje velikanska gora, nazvana „mirna“ ali gora s. Franciška. Na verh gore pridši; vidiš pod sabo, k izhodu obrnjen, okolice Černomeljsko, ktera z vinskimi goricami kot krasen mizen pèrt z zlatim ožovom zarobljena svoje dražesti: mične pake (Anhöhe), niske berda in krotke livade na ogled gíždavo stavi. V veči dalji se razgrinja ponosna horvaška dezela po bistri Kopi ločna od kranjske. Pogled nje veličastva očara človeka: na desno z glavo visoko pod nebom moli pri Ogulinu plešasti Klek, mirni stan pridnih čbelic, na levo pa Okič kod Samobora poldanske sončne žarke prideržuje kuhajoč Horvatom jačno in sladko kaplico vina. Med njima se razvija poldrugi dan hoda široka ravnina, ktera k iztoku vedno širja biva, dokler se v plavo ne zgubi v Slavonii in Turcii. V tej nezmernej daljini se tu in tam samo kak vmol zagledati da na dober kukalnik. Resnične so pesnikove besede:

Oj! horvatske krasne gore!
Jeli svet kaj lepšeg' zamore?
Ve ste očem mojim mile
Nekdaj perve se odkrile!

Krenuvsí s pogledom bolj proti severu ti se oko odtergati ne da od prijazne stajarske poljane, ki se tja do Maribora preteže. Očem se naravnost proti severu nastavi hribovito Krajnsko, cigar křona, ponositi Triglav krati daljni pogled. Na zapadu se Istria, ko sonce vzhaja, lepo viditi da.

Na tej gori pravi pripovedka, je bila zlobna (huda) jama. Kadar koli bi se bilo k hudimu vremenu pripravljalo, bi bila megla iz te jame vstajala in se v siv oblak spremenjala, iz kteriga bi se bilo potem bliskalo, gromelo in toča pod bliskom, gromom in treskom vsuvsí

se bi bila proti izhodu tja do Slavonie poljane in gorice pokončala. Ko se bi ta skončavna unima 7 let zaporedoma ponavljati jele, bi bile Krajncem in Hervatom na misel prišlo, na rečenej gori sozidati cerkev s. Francišku Ksav. v čast. Veliki oltar bi bili postavili verh obokane jame, iz ktere, Bog bodi z nami! bi bil zmaj (pozoj) zijal, blisk, grom in točo bljuval. Ondi bi bili nastanili duhovna, kteri je pred s. Franciškom vsaki dan dar s. maše daroval. Na to bi gora mirovati jela in on tod bila mirna imenovana. (Letas se je tega imena jako nevredna izkazala.) Benedikt, 14. papež tega imena, bi bil v bratovščino sv. Franciška dovolil, obdarivši jo z velikimi odpustki. Na to bi se bila bratovščina ta ne le med niskimi ljudmi, temuč tudi med visokimi zaplodila; celó cesarica Maria Terezia bi bila veliko zaupanje stavila na s. Franciška na tej, gori, in pisala, da bi jo v to bratovščino zapisalí in jej dali na znanje dolžnosti, ki so bratom opravljati, poslavši zagovorno (obljubno) tablico cerkvi. Na tej tablici leži moška oseba na postelji, poleg nje pa sedi gospa starosti srednje. Sem bi vervele iz vsih bližnih far procesie, osebiti spomlad, kadar bi se poljske in gorske maše tu overševale. Černomeljska jih opravlja še dan današnji. — Prosveta 18. veka je te praznovanja zatèrla, kakor tudi romarjev število grozno umalila. Le enega romarja bi si pisatelj tega močno sém želel — Koseskiga! Ko bi slavni pesnik „visoke pesmi“ prišel poletin dan, ter šel v nedeljo rano na goro, kadar na sveto jutro po spodej ležečej okolici zvoni, od kodar, če veter vleče, skladno soglasje od blizo 50 cerkev na ušesa doní, in kadar priplava žarko sonce na zreniku iz Slavonie in prežene merklo tamó, se kaže v svojem lesku pozemeljsko veličastvo in nezmerno moč Tistegs, ki je rekel: „bodi in je bilo. Ko bi nam slavni mojster čute, ki bi jih njegovo blago serce o tisti dobi čutilo, v krasni pesmi razodel, gotovo bi bila pesem „visoke pesmi“ vredna!

Kobe. (Nov.)

Vesel naj bo, kdor brati zna.

(Mladim, pa tudi starejim ljudem po kmetih v prevdark).

(Iz Novic leta 1849.)

Kdor se brati nauči, se mu to tako dobro zdi, kakor de bi še tako srečín bil, ker spozna, de mu to veliko pomaga, de se veliko dobriga nauči in si kratek čas dela; de si marsiktero reč v svoj prid oberne, in tudi drugim pove, kar je koristniga bral. Kako žalostno je pa za tiste, ki brati ne znajo; kolikokrat se sliši; de ta ali uni pravi; „oj ko bi jez brati znal, bi rad 50 ali 100 goldinarjev dal! Glejte! kako se nekteri kesajo, ki niso v šolo hodili in lepi čas zamudili, de se niso brati naučili. Nekteri bi se še lahko brat naučili, pa si mislijo, de je pretežko, in zato se ne podstopijo kteriga prositi, de bi jim čerke pokazal, in jih dalje besede izrekovati naučil. Nekteri pravijo: „sim že prestar, se ne morem nič več naučiti.“ Ali jez Vam pravim: Od šestiga do tridesetiga leta se zna vsakteri lahko v svojim jeziku brati naučiti. Tudi odraseni človek se pozimski čas od sv. Martina do sv. Jurja lahko brati nauči; in če bi v tem času ravno kaj zamudil, se mu bo po tem obilno povračevalo, ker bo brati znal, dokler bo živel.

(Konec sledi.)

Austrijansko cesarstvo.

Krajnska.

Te dni smo prejeli koledar za novo leta 1852 „Zoro“ iz Gradca, o kterem bomo prihod-

njič več govorili. Za danes podamo le poslednji sostavek, „Svršetek“, iz kterega, ki se sme med naj bolje, kolikor jih v Zori najdemo, šteti, se cena Zore pokaže.

Na zadajej strani pa podamo junaško pesem „Minka“, ker jo hočemo drugopot bolj pretrresti.

Svršetek.

Eto vam „Zore“ rodjaci vlastimili! koja stidnim licem stupi u beli svet. Nemojte misliti, da je zora uže popolna, koja nam žarnorujnimi ustnicami naznačuje žarko solnce, svit nebeski, beli den. Zoro toprvo stupi u prvi stupenj svoj naravski — nestane nočne tmine, skrivaju se srebrnožarne zvezdice pred kraljicom svetlom, koja počese otvarati novi den. Ako Bog da i Slava mati, će ju skoro nasledovati prava zora, koja u krilu svojem nosi siaset ružah i cvetlicah iz vseh stranah širokoga sveta, da se s njimi kinči majke prestol. Naša „Zora“ je samo vestnik one zore, koja će probuditi mlado i staro k novomu življenju; naša „Zora“ će po svojoj slabahnoj moći put pripravljati pravoju zori, da u njezinom svitu segurno možemo brodit u bele dvore sreće nove, budućnosti slavne. — Budi nam dakle dozvoljeno, nekoliko o „Zori“ progovoriti da se laglje sporazumimo.

Svrha „Zore“ jest pokazati put, kojim valja stupati k slavohramu — sloge; poradi toga je i obleka njezina samo načasna, promenljiva, nedogotovljena. Njezina sladka naloga i zadaća jest: sklopiti ruke detce jedne matke, bratućedah, Slovenecah i Srbah. Njezina namera jest, pokazati razdrobljenoj detci matko Slave, da nas put, po kojim smo do sada koračili, nepelje k ožudjenomu sloge domu; nego da se ima vse jednostrano, sebično kano nevaljalo odstraniti, te vseobćim nadomestiti. Jezik, kojega „Zora“ govori, je dakle onaj, koj se obadvojici, Srbom i Slovencem kao sredstvo priporuča, kojim se mogu do sloge svete dokopati. Mi ga pako nestavljamo domorodnomu občinstvu kao već dovršena pred oči; mi s njim hočemo stranputice mimoiti, u koje čestokrati vidimo bratju srodnu prelepe Jugoslavie zagaziti. Ako smo s njim žice pravoga živobitja zadeli, to smo barem toliko uzročili, da jeden ali drugi počne razmotrivati turobno stanje našega jugoslavenskoga jezikoslovja, te da se osvedoči, da se na krivom nalazimo, ako kod obljubenoga zavijačaja ostanemo; to smo onda zadaću svoju dovršili i mi se ćemo prvi onoga latiti, što nam se bude dokazi kao najbolje, najobće, kao bratsko predložilo. — „Zora“ naša se ozira preko Balkana, Fruške gore, Velebita i Triglava na visoke starodavne Tatre, na Šumavu i Krkonoše gore, na poljane neizmerne do Urala. Radi toga nosi u krilu svojem i drobtinicu reči, koje nas vežu s bratjom od severa, kojih i kod nas na jugu nije povse nestalo, dopače bisu od spisateljah naših turene i prognane u kolibe naroda. — Jeden nam će nedoslednost u upotrebljavanju besedah i oblikah očitati, drugi nerazumljivost predbacivati. Prvi neka pomisli, da mi nepružimo uže dovršena jezikoslovna delca; drugi nega razmotri, da se vsaki narod učiti ima svojega književnoga jezika, budući nikto celoga zaklada svojega bogatoga jezika sobom nedonese pri narodjenju; nego se ga ima učiti, te opet učiti, da može razumeti tajne glase onoga duha, koj u narodu od 80 milionah glavah i njegovom jeziku vekovečno živi. — Koncovke — ah u rodivniku višebroja nijesu občeslavjanske, isto take nijesu gibivi samoglasnici vsegda i povsuda po obćoj meri razmereni — jer toprv pripravljamo um svojih rodjakah tim, da srdca

željah povse i zcela nepreziramo. — U „narodnih pripovedkah“ će se po koje slovo nalaziti, koja se podnipočto nemože spraviti pod pravila krasoslovja, koja su vse prie, nego estetička; no nemojmo zaboraviti, da su te stvari — narodne, i da bismo je izopačili, kad smo je prigladili. — Cirilska azbuka će Slovence občeslavenskom abcedom soznaniti, koju poznati nam je neobhodno potrebito, kako se je i druga bratja naša već odavna soznanila latinicom.

Čto se „životopisah“ tiče, moramo kazati, da nijesmo popisali najodličnijih glavah južne grane slavjanskoga stebila; nego za sada nam samo najbolje poznatih rodoljubah, te da ćemo životopise dostaviti, budi u drugom tečaju „Zore“, budi u kojem časupisu i to vseh za domovinu zaslužnih domorodecah i domorodkinjah, kada budemo o njimi točnia imali izvestja. — Konečno jošće napomenemo, da se „Zora“ neplaši i strogoga suda, samo da je praveden, koj razmotriva vse okoljšćine našega sadašnjega stanja. U ostalom kažemo (gotovi smo, da je ono isto i želja većine slavjanskih rodoljubah), da ćemo mi blagosloviti onaj trenut, koj će nam donesti obćevaljali, občeslavjanski, jeden jedini književni jezik, makar bil kitajski, samo da je obći. Gotovo neće imati mladića, kojemu je Slave slava mila i draga, koj se nebi noć i den trudil, si ga prisvojiti, se ga naučiti, kao jednoga vezila toli ogromnoga naroda.

S Bogom dakle mlada „Zoro!“ plivaj sretno po obzorju širokoga Slave sveta kao vestnica topla solnea, bela dneva.

* In Nabrežina na Krasu. Pri morji še delavci zmeraj ne železnici delajo, ker je vreme tako lepo in tako toplo, kakor da bi spomlad bila. 19. t. m. se je tukaj nesreča primerila, — na začasni železnici, po kateri se izkopani zasip čez vinograde v morje vozi, je en voz po zanikernosti delavcov iz šin stopil in eniga delavca po imenu Šimna Rusinna iz Cerov poleg Gorice tako združil, da je mahoma mertev bil. — Kmetje hitijo oljke obirati, ktere so letos še precej obrodile; pa mraz in veter pretečeniga mesca je oljkino zernje močno osmodil in posušil, tako da se pri obilnosti zernja vender le malo olja pričakuje. Primorski vinogradi so se dobro obnesli. Pridelalo se je pa veliko več beliga kot černiga vina, ktero se zdaj po visoki ceni prodaja. Marusić. (Novice.)

Avstrijska.

Cesarske kase v Ljubljani, Celji, Gorici, Solnogradu, Černovici in v Krakovi bojo sedanje stare bankovce po 5 fl. kmalo v nove menjati začele, ker so nove bankovci zato že na poti.

Tuje dežele.

Francoska.

Na Francoskim je armada punt povsod zaterla; vsa dežela je v vojaški oblasti in popolnoma pokojna; Napoleon je 110 slavnih križcev vojakam podelil, in novo svetovavstvo iz 178 mož si izvolil; tri imenitne može (med temi je slavn general Cavaignac) je iz zavora izpustil; armada je že volila; velika večina, namreč 310,000 vojakov je za Napoleona; 20. in 21. tega mesca je volilo ljudstvo, izid teh volitev še ni znan, vunder po splošnim mnenju ni dvomljivo, da v sedanjih okolišinah Francoskiga bo večino glasov dobil in oblast obdržal, naj bo volitev kakoršna koli. (Nov.)

Ljubljanski novičar.

Pretečeni četertek (18. t. m.) je začela v Vevčah pod Ljubljano nova popirnica (prav za prav novo prizidanje k poprejšnji fabriki), ki se po svitlim nadvojvodu Janezu „Janezia“ imenuje, pervikrat delati. Bil je pa začetek slovesno praznovan. Gospodje vlastniki Terpinc, Češko, Galle in Bischof so povabili k slovesnemu začetku razun tistih gospodov, ki so nove mašine izdelali, tudi vse g. vodnike popirnice, vse mojstre, ki so pri zidanji „Janezie“ delali, lastnika poprejšnjiga mlina in mnogo družih gospodov, ki so s popirnico v kakožni dotiki. Vsi so se nar poprej k sv. maši v farno cerkev pri sv. Devici Marii v Polji podali, pri kateri so se tudi iz fabrike vsi delavci in delavke praznično oblečeni zbrali. Pervikrat se je danes priterkvalo tudi z dvema novima zvonama, ktera so farmani napravili dali; pri sv. maši g. fajmoštra Pajka je orglal g. Andrej Fleišmann in pele so domače pevke tako lepo in tako lepe pesmi, da so se vsi gospodje čudili nad prijetnim petjem, in so mojstru, ki je take pevke izučil, po dokončani sv. maši enoglasno hvalo dali. To začudenje je bilo pa še večji, ko nam je on povedal, da te pevke znajo okoli 329 cerkvenih pesem peti, od različnih slovenskih mojstrov zloženih. Čast in hvala takim slovenskim gerlicam, — čast in hvala njih pridnimu učniku, — čast in hvala g. fajmoštru, ki skerbi za lepo petje v Božji veži! Po sv. maši smo sli vsi skupej v novo popirnico, ki je na tistim mestu vstala, ki je poprej mlin sedanjiga Poljskiga župana bil. Ogledali smo nar poprej vso fabriko, in nismo se zamogli dosti prečuditi nad umetnimi in veličanskimi novimi mašinami, kakorsnih po zagotovilu ptujiga gospoda, ki pozna popirnice, nobena druga nima. Zdej pa so začele mašine delati, in kar je pred malo minutami še cunja bila, smo vzeli kmalo kot lično izdelani prvi popir v roko, kteriga smo z veseljem klicam „Dobro došlo!“ sprejeli. Pri krasnim kosilu, kteriga so nam gospodje lastniki popoldne v Ljubljani napravili, smo že prejeli perve izdelane pole lično natisnjene in g. Blaznikove tiskarnice. Vsak gost je dobil eno tako polo v spomin veseliga začetka nove popirnice, na kateri je bilo v slovenskim in nemškim jeziku tole brati: „Zastava veseliga spomina naj bo ta priprosti list, kateri je danes kot prvi izdelk iz mašine prišel v novim prizidanju Vevške popirnice, ktero slavno ime ima Janezia po blagoserenim podporniku domače obertnije Njih cesarske visokosti presvitlim nadvojvodu in careviču Janezu Kerstniku, ki so 25. rožnika 1850 — ob dnevu, ko je poprejšni mlin v posestvo popirnice prišel — Vevško popirnico obiskali, in milostno dovolili, da naj se nova fabrika po Njih imenu Janezia imenuje. Nadušeni od spomina na ta nepozabljivi dan, in veselo ginjeni od tega noviga napredka naše domače obertnije, zaženemo vsi, kar nas je pri slovesnim začetku Janezie pričujočih bilo od perviga do zadniga veseli glas: Slava presvitlimu podporniku in zavetniku obertnije nadvojvodu Janezu! Slava domači obertnij! Slava obertnij Avstrijski!“ Ko so te spomnice na mizo prišle, so se začele zdravice napivati, in „živio“ in „živila“ je donelo od vsih strani veselih gostov. Bili smo zares židane volje, da je bilo kaj; vse je bilo le eniga serca, in vsak je to gotovo tudi v sercu čutil, kar so usta govorile: „Dobra sreča novi fabriki, po kateri je domovina spet za eno koristno napravo premožniši, ktera bo dajala mnogoterim družinam zaslužek in živež v tem kraji.“ (Novice.)

LEPOZNANSKI LIST.

Minka junčka deklica

Od Ivana Vinkovića.

Polne ljubezni, čiste device, Vile domače!
Vam se zaupam, od Vas si zapomolim pomoč;
Da devico vredno čestim, domorodkinjo pravo,
Ka je imela pogum, kateri se vitezu ni.
Ljubavi vneta nas je izbavila turskoga jarma,
Tam pri Radgoni je vničila divji napuh.

Jasnoga jutra otec pokliče Minko prijazno
I jo nagovori: „Zal bi mi bilo zate
Da se te hčerka milena, podpore moram znebiti,
Čudne sem senje to noč imel, da naj ti povem:
Oborožana v jeklo zavita na strani junakov
Zmožna devica si strah bila za tursko vojsko,
Pa joj tebi! Turčin privihra i sabljoj zamahne,
Tvojo razkolje glavó, premda sam padne Turčin.
Zal bi mi bilo za te, pa vender te moram poslati
V Radgono: nesí taj list, tam ga županu podaj,
Neide po sumah, česta velika vorneja jeste;
Vrni se opet domu, kakor ti brž bo mogoč.“ —
„Oče moj ljubi! ne starajte se podosta za Minko,
Dobro mi pot je poznan, šumica, vsaka takaj;
Krotkoga srčca Slovenci so mirni, mi nič ne storijo,
Bog je nad menoj, on će čuvati mene povsod.“
Rahlo se sdaj je k kolnom očeta Minka spustila,
I ga objame čvrstó, ga pogledivša v obraz
S miló prosečim pogledom. Otec jo dobro razumi,
Vendar mu dvomba i up križata stalno srdec.
Starček povzdigne oči zasolzene proti nebesom
Ino s pravoj rokoj blaži preljubljeno hčer.
Sdaj kroz prozor solnce zasine na hčerko s očetom,
Oj krasota! Kdo, kdo jo popisati će?
Minkini črni lasje so se svétili vse črnože,
Rožna rudečica lic bila je eden le žar;
Njene oči so vender plavéle tak milo i krasno
Da bi še angel celo bi se zaljubil u njo
Bila je tenka ko jela, bistra ko srnica mlada,
Krotka i nježna srčca, razuma ostrá ko žar.
„Stani, saj vem tvoj hot i pojdi i bodi pametna!“
Nikaj ne odgovori deklica sramna na to.
Milo jo prime za ramena otec ter vrh jo posadi
I ji poljubi obraz, samo pusti jo potom.
Bože moj! vzklikne za čas tak milo devica vzdihaje,
Ka da jo krivnja teži, svesta si vender je ni.
Res da joj prva v mladih klije prsah ljubezen
Grešna pa duša ni bla, ona ni znala za zlo.

V murskoj dolini dolnjega štajera Radgona mesto
S pévnim obzidjem leži s Muroj oblita v okrog.
Krépki Slovenci nje stanovniki se hranijo čedno,
Hrabri so mestnjani, ni jim spočitati kaj.
Župan jih Lorber izsisanih kosti, ohologa srčca
Mestjanu vsakomu trn, tujec ne pozna ljudi.
Bogomir Lorberič vender že hrani značaj slovenski
Krotek i tih mu je rad vsaki, kdogod ga pozná.

Dvadesetletnoga belorudeči obraz ga prijati,
Deklic obhaja oči stasa visoka ponós.
Módra beséda prav mnogo velja v okrogu pametnih,
Vesel vesele stori, tužen le vbogim se vda.
Vitezkih, svojemu věku primernih mišic, pogumen
Stražo straži junak mestno i vodi modró;
Misli i snuje priprave za oprt se Turkom,
Kojih požezni plamen napeveduje blizost
Malena trumica domovine braniteljev svoje
Ino prazdno dno mestne peneznice mu
Mnogo zavdajajo skrbi i to se tim večma,
Ker se u glavi oče tema i prodec preti.
Bogomir v svojij pisarni sédi i glavo si tere
Kako nevarnosti bi bilo odstraniti meč.
V miših zamišljen ne spazi ko plašno mu draga na pragu
Postoji opazé, ljubimca v brigah obraz.
Ona duša drži, tésnoba prsa joj vrsi,
Noge ne makne, oko gleda brižljivo na njá.
Kalamita je ljubav, njoj se protiviti neda
Duše sorodae čute blizokost ljubavi své.
Lorberič naglo pogledne i že mu v naročju je Minka,
Rajsko zavziva si slast, pije iz ustnice med.
Blaženosti i sreči nesreča se vkratkem pridruži,
Jasnost življenja kali čisto vodó kako prah.
Lorber trn je devojka nižjega stana u peti,
Žlahčica blago srdec deklica ljubi prostó.
Lorber prišuti k dveram pisarne, objemanje vidi —
Tako zagromi, da se ves strese obok.
Deklica drbce ko šiba na vodi od stvaha i srama,
Ostro nesramne so njoj sbadale kletve srdec.
Lorberič reči ne more v njeno obrambo podati,
Ota srediti glas tako prepláši pogum.
Župan prestane proklinjati Minko, nedolžno devico,
I jo popita rekoč: Ma li ljubezni potir
Toliko moči, da česta do Radgone ni predaleka?
Sdaj še le prav se zbudi Minka, pomisli na list,
Spomni se, kar potujoča čez Negovo vid'la je v šumi
I zaboravi na mah, prejšnih župana besed.
Tak govori: Od očeta sem vam toto pismice nesla,
Ko ura hoda od tod spazim prav čudne ljudi;
Bila jim glava debelo zavita, široke breguše,
Pisano prslek našit, debel oviti pojas,
U njem dvé pištoli i nož tako dolgi ko laket
I viseća od ram sablja zavita v obroč,
Ravno kot otec je mnogokrat pripovedoval od Turkov.
Tudi med njimi je bil z našega kraja možak.
Vsi so skoro tak govorili slavenski kot nas kdo.
Tu vas gotova pot pelja do Radgone tik,
Reče našinec, i nikdo vas spaziti neće,
Ta vas najdem nocoj, kadar bo ura deset;
Osemkrat deset čvrstih junakov bo zadostilo
Grad pridobiti. — Alj glej deklica stori takó:
Dajte gospod mi stotine pol izabranih junakov,
Kako v nebesah je Bog, Turke posečemo vse. —
Vitezka deklica! preslica, metla i pisiker je tvoje —
Reče joj župan — je tvoje orodje, i gre.
Minka sramno pobesi oči, pak koj se razmisli:
Ljubor moj dragi zdravstvuj! reče i že je več ni.

(Konec sledi.)

Vradni list št. 89.

Št. 5925. **Oznanilo.** (220.) c 3

Po sklepu občinskega svetovavstva od 27. novembra t. l. se imajo v mestu in ljubljanskih predmestjih vsi rokodelski učenci, ki so dolžni solo obiskati ne glede na starost, kakor tudi vsi fanti in deklici, katerih dolžnost je v nedeljsko šolo hoditi, popisati.

Na podlagi te odločbe se bo vsacemu hišnemu posestniku pola poslala z naročilom, zase, potem za vsako stranko rubrike spolniti, tako spolnjeno polo pa o dveh dneh zadevajočemu okrajnemu predstojniku nazaj poslati.

Gospodom hišnim posestnikom se posebno priporoči, tej naredbi natanjko vbogati, in ob enem se jim naznani, da se bo mojster, ako kakega učenca zamolci, po postavi kaznoval, in da je od zdaj zanaprej vsak mojster odgovoren, vsako premembo ali odinjanje brez mude mestnemu poglavarstvu naznaniti.

Ljubljansko mestno poglavarstvo
7. decembra 1851.

Dr. Burger, s. r.
župan.

Št. 5925. **Oznanilo.** (221.) c 3

Občinsko svetovavstvo je v seji 27. novembra sklenulo:

1. Da se vsi rokodelski učenci, ki so dolžni solo obiskati, popišejo brez razločka starosti, in da ima vsaka fara take vpisne bukve imeti.
2. Da se bo zamolčanje kakega učenca od mojstra po postavi kaznovalo, in da je ravno tako vsak mojster odgovoren vsako

premembo in novo odinjanje brez mude mestnemu poglavarstvu naznaniti.

3. Da se vpisovanje rokodelskih učencov učenikom nedeljske šole, kakor tudi katehetom fare z naročilom prepusti, ako kak učenec iz šole ostane, vsakbart mestnemu poglavarstvu naznaniti, da bo mojstra poklicalo in potrebno storilo.
4. Da se za učenca le tisti sme odinjati, ki s spričali poterdi, da je dva trivialna šolska reda doveršil in se brati, pisati in računati naučil. Le pri zlo teskih obertnijah, pri kterih je posebne telesne moči potreba, se zamorejo v posebnih primerlejih, ker zdaj se niso skoz in skoz farne šole vpeljane, še skoz 6 let, tedej do konca leta 1857 učenci brez spričal jemati. Po preteku te dobe se pa tudi pri teh obertnijah ne sme noben za učenca odinjati brez imenovanih šolskih spričal.
5. Da imata, da se potrebni red v soli obderži, vsako nedeljo ali zapovedani praznik po redu od mestnega poglavarstva vstanovljenem, dva mojstra v soli pričujoča biti.

Ljubljansko mestno svetovavstvo 7. decembra 1851.

Dr. Burger, s. r.
župan.

Št. 3994. **Oznanilo.** (223.) c 2

Podpisano c. k. poštno vodstvo za prav spozna dobo za vložitvo ponudb glede pogodbinega prevzetja potrebnih sedlarskih, kovaških, kolarskih, klamfarskih in steklarskih del za popravo poštnih vozov, ki je bila od

tukajšne vradnije po oznanilu od 20. novembra t. l. št. 3616 pod stavkom 6 do 20. t. m. odločena noter do 10. januarja 1852 podaljšati, da se bo tistim, ki hočejo ponudbo storiti veči priložnost dala, pogodbine odločbe kakor tudi tarifne stavke pretehtati in to s podpisom poterditi.

Kar se s tem sploh naznani.

C. k. poštno vodstvo.

Ljubljana 18. decembra 1852.

Hoffmann s. r.

Št. 9963. **Proglas.** (222.) c 2

Podpisani, rojeni leta 1830 namreč:		
Anton Hlebs	iz Dobrujn	št. 25
Juri Šustersič	„ Jezera	„ 8
Jožef Pernot	„ Verhnike	„ 140
Jernej Božič	„ Polhovega gradca	„ 38
Martin Zupancič	„ Velike stare vasi	„ 18
Anton Kramar	„ Zaloga	„ 14
Valentin Rosman	„ Zgornih Pirnič	„ 34
Anton Okorn	„ Ilake	„ 6
Gasper Šetina	„ Zlil	„ 22
Blaž Praprotnik	„ Smolnika	„ 3
Filip Samagor	„ Prevoja	„ 15
Pavel Zaveršnik	„ Hriba	„ 11
Janez Podvies	„ Gostec	„ 12
in Jožef Sever	„ Ježce	„ 24

se še niso za vojaško nabiro za leto 1851 oglasili, se toraj pozovejo, o treh mescih toliko bolj gotovo pri c. k. okrajnem poglavarstvu v Ljubljani se oglašiti in se opravičiti, zakaj da se dozdej niso predstavili, ker se bo sicer z njimi kakor z begovci ravnalo.

C. k. okrajno poglavarstvo

Ljubljana 6. decembra 1851.